

บทที่ 1

ที่มาของวิทยานิพนธ์ชุด “พื้นที่ดอกไม้”

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “พื้นที่ดอกไม้” มีมูลเหตุที่สำคัญดังนี้

ประสบการณ์ส่วนตัวกับความหมายของดอกไม้

ความสุขวัยเด็กในความทรงจำดงามเหมือนดอกไม้

ภาพเด็กผู้หญิงผมม้าตาโตนั่งบนบันไดไม้หลังบ้าน พุดคุยสนทนา ร้องเพลง เล่นคนเดียว ในสถานการณ์สมมุติวันแล้ววันเล่า คือภาพความทรงจำในอดีต ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าเป็นช่วงเวลาของชีวิตที่มีความสุขที่สุด

บ้านข้าพเจ้าเป็นเรือนไม้หลังเก่า ยกพื้นสูงประมาณระดับหน้าอกผู้ใหญ่ มีนอกชาน ห้องครัว และห้องนอน ซึ่งข้าพเจ้านอนกับย่าตั้งแต่เล็กบนเตียงเหล็กที่สูงมากสำหรับเด็กอย่างข้าพเจ้า ขณะนั้น ข้าพเจ้าเติบโตภายใต้ชายคาบ้านไม้หลังนี้ในยุคตะเกียงน้ำมันก๊าดกับผู้หญิงแก่อีก 2 คนคือ ย่ากับทวดซึ่งมีอายุกว่า 90 ปีแล้ว ภาพเหตุการณ์ต่างๆในความทรงจำ เช่นการได้ร่ำเพื่อนให้ยาและ ทวดดู กลางแสงตะเกียงที่มีเสียงกบ อังอ่างดังระงม ในคืนฤดูฝน และยาไม้ส้อมที่จะดับตะเกียงก่อน นอนด้วยเหตุผล กลัวไฟไหม้บ้านและสิ้นเปลือง ข้าพเจ้าจึงต้องนอนลืมหูลงในความมืด ที่มีค สนิท หลายครั้งที่ย่าบ่นรำคาญเพราะหลานสาวคนเดียวไม่ยอมหลับเฝ้าแต่ถามว่า “..... ย่า..หลับ.. หรือ..ยัง.....” “..... ย่า..อย่า..เพิ่ง..หลับ.....นะ...”

ข้าพเจ้าเชื่อว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตด้วย เพราะภาพ ความทรงจำของความสุขวัยเด็กเหล่านั้นยังคงฝังอยู่ในใจ

ต่อมาเมื่อข้าพเจ้าต้องย้าย โรงเรียนและย้ายบ้าน ไปอยู่กับ พ่อ แม่ และน้องชายในบ้านคา กับยายซึ่งมีลูกพี่ลูกน้องที่มีอายุห่างกันคนละปีเราทั้งหมด 4 คน เล่นชกกันตั้งแต่เช้า ทั้งชอนแอบ (ปิดคาลักชอน) ยิงปืน หมากเก็บ เตย ตี ปู่จากะ จี่ม้าชิงเมือง โยนลูกแก้ว ชกมวย ปั่นจักรยาน พุดบอล เล่นว่าว เล่นขายของ แม้เป็นช่วงเวลาที่ยากลำบาก แต่ช่วงเวลาที่อยู่กับย่ามีความสุขที่สุด

ประถมศึกษาปีที่ 5 ข้าพเจ้าย้ายโรงเรียนอีก แต่คราวนี้ต้องไปอยู่โรงเรียนประจำในตัว จังหวัด วันหยุดเสาร์อาทิตย์ พ่อแม่จึงมารับกลับบ้าน ดังนั้นทุกวันอาทิตย์ข้าพเจ้าจะเริ่มตาแดง ไม่ พุดจากับ โกรธาแต่ร้องไห้ตั้งแต่อยู่บ้านจนกระทั่งกลับเข้า โรงเรียน ชีวิตนักเรียนประจำวนเวียนอยู่

ในระเบียบวินัยทุกกิจกรรมตั้งแต่ตื่นนอน ทานข้าว อาบน้ำ เรียนพิเศษ ทำการบ้าน ดูโทรทัศน์ (เฉพาะวันหยุด) สำหรับข้าพเจ้านับว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด

ชีวิตนักเรียนประจำของข้าพเจ้าจบลง เมื่อสอบเข้าเรียนโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดได้ ผลการเรียนที่ดีที่สุด ในวิชาศิลปะทำให้ครูผู้สอนต้องไปถึงบ้านเพื่อบอกพ่อกับแม่ว่าจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 น่าจะสนับสนุนให้ข้าพเจ้าเรียนต่อทางด้านศิลปะ

ข้าพเจ้าจึงได้เรียนต่อในแผนกวิชาจิตรศิลป์ ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช ซึ่งเปิดสอนศิลปะให้กับเด็กในพื้นที่ภาคใต้โดยเฉพาะและเราทั้งหมดต่างก็เดินทางมาด้วยหัวใจดวงเดียวกันคือ รักในการเรียนศิลปะ

ที่นี่ข้าพเจ้าเรียนรู้ที่จะจดบันทึกส่วนตัวจากเพื่อนร่วมห้องชาวชุมพร และได้เริ่มต้นบันทึกเหตุการณ์จากความฝันตั้งแต่เรื่องที่ 1 2 3 4 จนเลิกราคด้วยความเกียจคร้าน เพราะพบว่าตัวเองฝันทุกครั้งทีหลับ ตรงนี้เองที่ทำให้ข้าพเจ้านึกขึ้นมาได้ถึงอาการตื่นขึ้นมาร้องไห้ในวัยเด็กสมัยอยู่กับย่า อาจเป็นเพราะมักฝันร้ายอยู่เสมอ

ชีวิตของข้าพเจ้าวนเวียนอยู่กับ กลางวันเรียนศิลปะ เล่นกีฬา พุดคุยกับเพื่อน กลางคืนทำการบ้าน หลับและฝัน ฝัน ฝัน การเรียนรู้เคลื่อนไหวไปเรื่อยๆ พร้อมกับความนึกคิดทั้งขณะหลับและตื่นตลอดเวลา

การได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัสกับเส้นทางของคนทำงานศิลปะ ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน จนกระทั่งปัจจุบันข้าพเจ้าในฐานะครูผู้สอนศิลปะยังยึดมั่นอยู่ในอุดมคติเดิมว่า ศิลปะคือความคิด คือความงามเช่นเดียวกับดอกไม้ที่ทั้งสวยงาม มีคุณค่า และเปรียบเสมือนสัญลักษณ์แห่งความสุขในความทรงจำของข้าพเจ้า

การเปรียบผู้หญิงกับดอกไม้ในสังคม วัฒนธรรมไทย

ข้าพเจ้าเป็นลูกสาวคนโตของบ้าน ซึ่งต้องทำหน้าที่ของลูกผู้หญิงที่สังคมกำหนดบทบาท คือทำงานบ้าน ล้างจาน กวาดบ้าน หุงข้าว ในขณะที่ลูกหลานผู้ชายวิ่งเล่นอย่างสนุกสนานอยู่นอกบ้าน คำตอบที่เป็นเหตุผลในวัยนั้น คือ เพราะเรามาเป็นลูกผู้หญิง

การแบ่งเพศในสังคมไทยกับหน้าที่ต่างๆชนให้ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตถึงความแตกต่างที่แตกต่างว่า ทำไมสถานที่บางแห่ง สิ่งของบางอย่าง มีการแบ่งเขตกัน มีพื้นที่สำหรับเพศชายและพื้นที่สำหรับเพศหญิง แต่ไม่ว่าจะด้วยความปรารถนาดีใดๆ สำหรับสถานการณ์ในปัจจุบัน ข้าพเจ้ากลับมองไม่เห็นประเด็นที่เป็นบวก จากการต้องอยู่ภายใต้การแบ่งพื้นที่ต่างๆโดยจำกัดพื้นที่ด้วยภาระและหน้าที่แห่งความเป็นสตรีเพศ

โดยเฉพาะการเปรียบดอกไม้กับผู้หญิงในสังคมไทย เป็นต้นว่าการตั้งชื่อผู้หญิงไทยด้วยชื่อของดอกไม้ไม่มีในค่านิยมตั้งแต่อดีต แม่กุหลาบ แม่มะลิ ราตรี ถิ่นทม พะยอม บุนนาค กรรณิการ์ จนถึงปัจจุบัน ลิลลี่ แคทลียา ก็มีให้เห็น เพราะผู้หญิงกับดอกไม้คือ ความงดงามดั่งสำนวนไทยที่ว่า “ผู้หญิงเปรียบเหมือนดอกไม้”

ดังนั้นดอกไม้จึงมีความหมายเกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า คือ

ดอกไม้ความหมายที่ 1 หมายถึงความสุขในวัยเด็กหญิงซึ่งเป็นประสบการณ์ของข้าพเจ้าเองล้วนๆ

และความหมายที่ 2 คือดอกไม้ที่สังคมหิบบยื่นให้ เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นสตรีเพศ ประสบการณ์ทั้งสองส่วน ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องด้วยเหตุแห่งความเป็นผู้หญิงซึ่งนำไปสู่ความบังคาลใจในงานศิลปะ

ความบังคาลใจเนื่องในความเป็นดอกไม้

ข้าพเจ้าใช้ประสบการณ์จากการสัมผัสดอกไม้เป็นแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ โดยแยกที่มาของดอกไม้จากแหล่งต่างๆดังนี้

ดอกไม้ในธรรมชาติ

ดอกพิกุล ทุกครั้งที่ติดตามย่าไปวัดหรือไปสวนต้องเดินทางผ่านบริเวณที่มีต้นพิกุล ย่าจะเก็บดอกที่ร่วงลงพื้น ร้อยกับก้านของหญ้าเจ้าชู้มัดเป็นพวง ทัดไว้ในมวยผมหรือวางไว้ได้หมอน ดอกพิกุลกลายเป็นกลิ่นของย่าที่ข้าพเจ้าสัมผัสได้ใกล้ชิดในความทรงจำวัยเด็ก

ดอกพุดจิบ เด็กหญิงในชุดนักเรียนชั้นรอรอด โรงเรียนมารับ ดอกไม้สีขาวกลีบบางๆที่จิบรวบ เบ่งบาน รอรับและส่งข้าพเจ้าไปและกลับบ้านทุกวันตรงหน้าบ้านของย่าเป็นภาพที่ฉายขึ้นซ้ำๆทุกเช้า

ดอกชบา มีอยู่ทั่วไปทุกบ้านแถบจังหวัด บัณฑิตานี ชะลา นราธิวาส ทั้งชบาแดงกลีบซ้อนและชบาหนู ช่วงที่อยู่บ้านยาย การละเล่นของเด็กในกลุ่มข้าพเจ้ามักเล่นขายของโดยใช้ใบไม้แทนธนบัตร บ้างเก็บดอกชบามาตำในกะลามะพร้าวได้น้ำเหนียวๆราดบนดินที่สมมุติเป็นข้าวจินตนาการในวัยเด็กสามารถสร้างความสุขได้จนถึงวันปัจจุบันเพียงแค่อารักถึง

ดอกไม้ในบทเพลง

“ชมผกาจำปาจำปี กุหลาบราตรีพยอมอังกาบหิ้งกรรณิการ์ ถ้าควนนมแมว ช่อนกลิ้งยี่โง
ชง โคมณฑา สายหยุดเฟื่องฟ้า ชบาและสร้อยทอง... พิศเพียงชมพู่ กระดังงาเลื้อยเคียงคู่ ดุจดสวย
แจลัม รสสุคนธ์บุญนาถ นางแย้ม สารภีที่ถูใจ

งามอุบลปนจันทร์กะพ้อ ผีเสื้อแตกกอทั้งเล็บมีอนาง พุฒตาล.กล้วยไม้..... ถ้าควนอัฉฐัน
ยี่หุบมะลิวัลย์แลวไล ชูช่อไสวเร้าใจในอุทยาน” (เพลงอุทยานดอกไม้ วงจันทร์ ไพโรจน์ ร้อง)

“ปวงดอกไม้เบ่งบานสะลอน หม่อมมรรฐ์ผึ่งดอกไม้ ดอกพิกุล”.....(เพลงน้อยใจยา ของ
จรัล มโนเพชร)

“ฉันเป็นดอกไม้ เกิดใน 2 ช้างทางศตไสยสล้าง คำเข้าคนเฝ้ารักษากระถางดอกไม้ นานาปา
รณาคคนที่เข้าใจ.....ใจไม่คิดอะไรอยู่ต่อไปเพื่อมวลพฤกษากลับใบไม่เคยไร้ค่า ช่วยกันสร้างสา
ชีวิตให้งาม” (เพลง ฉันเป็นดอกไม้ ของคาราวาน)

“ร้อยบุปผาบานพร้อมพักต์ ร้อยสำนักประชันแข่งใจ มวลดอกไม้พรางพรายมาพร้อมพาน
ร้อยดอกงามเด่นตระการแย้มบานในดวงใจ ชูช่อธรรมสง่างามในนามศิลปิน” (เพลง ร้อยบุปผา
ของ สุรัชย์ จันทิมาร)

“กอบเอาหัวใจของเธอที่ฝากไว้หลายปีที่ห่างไกล แสนห้วง กลีบเจ้าร่วงโรยแรงลมที่โชย
เสียงเพลงที่.....เจ้าร่วง ..เจ้าดอกไม้เคยบานครั้งหนึ่งนานมาแล้ว”.(เพลง เจ้าดวงดอกไม้ ของสุรัชย์
จันทิมาร)

“กุหลาบเวียงพิงค์ดอกไม้สวยจริงเจ้าเอ๋ยเพิ่งแรกแย้มมีมีไผ่เคยมาโลมเล้าเอาไปพะนอ.....ด้วย
สาวชาวพิงค์กล้วยซักจริงของชายรูปหล่อ” (เพลง กุหลาบเวียงพิงค์)

“โอ้กุหลาบแดงเป็นสื่อแห่งความรักเรากลืนสียวนเข้าเร้าใจให้รักรัญจวนนามกุหลาบคม
ผลอใจชมเจ้าเข้ายวนถูกคมหนามร้องครางครวญหัวใจสลาย” (เพลง กุหลาบแดง)

“ลงเรื่อน้อยลอยวน ในสายชลห้วยละหาน มีทั้งบัวตูมบัวบาน.....จะเด็ดดอกตูม ดอก
บานก็สั้นแก่งไกว จะเด็ดดอกไหนกันหนอบัวตูมบัวบาน” (เพลง บัวตูมบัวบาน)

“ขอมอบดอกไม้ในสวน นี้เพื่อมวลประชา จะอยู่แห่งไหนจะใกล้หรือไกลจนสุดขอบฟ้า
มอบความหวังดังดอกไม้สด.....เป็นกำลังใจให้คุณ” (เพลง ขอมอบดอกไม้ ของ สุรัชย์ จันทิ
มาร)

“กล้วยไม้ของเราแต่เก่าก่อน อยู่ในดงในคอนเจ้าช่อนช้อช่อนใบ ไกลผู้ไกลเพื่อน เจ้าอยู่ถึง
ไหนๆ ใครจะเด็ดจะคมได้ให้เจ้าฉาลง โอ้กล้วยไม้เอ๋ย” (เพลง กล้วยไม้)

“โอ้ดวงจำปา เวลาชมดอก คิดถึงบ้านช่องมองเห็นหัวใจเฮานี้ก็ขึ้นในกลิ่นเจ้าหอม.....
เวลาหยอหยางยังช่วยบรรเทาให้หายโศกา” (เพลง ดวงจำปา ของสุรชัย จันทิมาธร)

“เคนดินถิ่น ไกลเหลือตา อยู่สุดนภายังมีดอกฟ้าแสนงามหากไฟได้เห็นต่างลุ่มหลงไฟฝัน
พวงหลงติดตามสาวเอยสาวงามเหลือใจ” (เพลง กุหลาบปากชั้น ของสี่เผือก คนด่านเกวียน)

“เธอคือดอกไม้ของชายในฝันเธอคือน้องฉันที่ห้วงนักษะนา ใช้ภาพมาษาที่บังตาหลอน
หลอกไปเรียนบางกอกแล้วต้องกลับมา กรรมนิการ์ โอ้ครูกรรมนิการ์” (เพลง กรรมนิการ์ ของ ค้าม
ขวาน)

“เจ้าไม้ขีดไฟก้านน้อยเดียวคอยแอบรักดอกทานตะวัน.....จุดตัวเองขึ้นมาทันใดให้ลุก
เป็นไฟขึ้นมาเพียงปารณาให้ทานตะวันหันมา” (เพลง ไม้ขีดไฟกับดอกทานตะวัน)

“เหมือนถูกภูเขไฟก้อนใหญ่โถมทับลงมาดอกไม้สีจางจากท้องนา จากดงจากป่า ก็แหลกล
ลาน” (เพลง ไร่ไม่รู้บาน ของ โสป)

บทเพลงเกี่ยวกับดอกไม้ถือเป็นส่วนหนึ่งของข้าพเจ้าที่หมุนโลกซึ่งเต็มไปด้วยจินตนาการ
แห่งดอกไม้ของข้าพเจ้า

ดอกไม้ในบทกวี

“ปูจ้าวท้าวใช้ให้ไก่อแก้ว
มาล่อแล้วพระล่อไล่เตลิดหลง ”
กระเจิงจับคอนไม้ที่ในดง
พะเยิบพย็บอยู่คงพนาคร
ประลาบลงลายที่ลำตัว
แต่งหัวตลอดหางกระทั่งหงอน
ฟู่พวงช่วงซ้อยอรชร
สลับสลอนเรียงรังสะพรั่งใบ
เพรียกหาพญาล่อนอไก่อน้อย
หรือจะคอยปูเจ้าเป่ามนต์ให้
กระพือพบพระเพื่อนพระแพงให้”

(ผู้ประพันธ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ , สารคดี)

“ชูพุ่มพนมช่อ
 อยู่กลางกอดระการใบ
 พร้อมเฟื้องเรืองไร
 อร่ามพฤษ์พนาวัลย์
 กลีบแย้มระย้ายยก
 ระยับย้อยช้อยประชัน
 แต่งช่อประจุมขวัญ
 อัญเชิญชัชวาลระวี
 ม่วงห่มชมพู่อ่อน
 แดงขจรพิจิตรขจี
 เขียวเข้มและขาบสี
 สว่างพราวะวาววม
 ตันรับอรุณเริง
 ละมุนลมละไมตาม
 เลียมเลียมเต็มดางาม

ยามช่อนชมชมพูสวรรค์”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 (บทเชิดดอกไม้ โดยเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, สารคดี)

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

แสงศักดิ์แสงสีระวิฉาย
 รวีจ้ำรำรายระบายสี
 ระบายสดคงามด้วยความคิด
 ด้วยความเด่นดวงมณีทิวาวาร
 ทิวาวารจงแจ่มจ้ำสรุ่ง
 จ้ำรัสสีมีรุ่งพุ่งพรายผ่าน
 พุ่งพรายพบจบถ้ำสุธาธาร
 สุธาทิพย์ระยิบผ่านประพาพร
 ประพาพเพียงเรียงระดับรับปีใหม่
 รับปีมีมมงคลชัยฤทัยดอน
 ฤทัยเที่ยงเพียงผจงอลงกรณ์
 อลงกตสดซ่อนเสียดซอนแซง
 เสียดซอนซ้ำทำลายในเวหาสน์
 ในเวหาภานุมาศจ้ำรัสแสง
 จ้ำรัสใสสวยเด่นเป็นดวงแดง
 เป็นดอกดวงรวงแรงแสงอาทิตย์

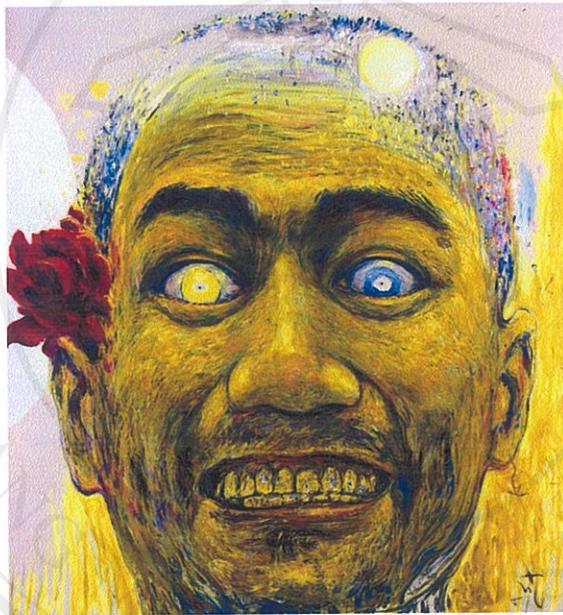
(บทเชิดดอกไม้ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, สารคดี)

ดอกไม้ในภาพ

ข้าพเจ้าเริ่มวาดภาพดอกไม้อย่างจริงจังเมื่อย้ายกลับไปสอนศิลปะที่จังหวัดปัตตานีบ้านเกิด 15 ปีของการเดินทางย้ายที่อยู่ ที่เรียน ทำให้ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและดอกไม้ที่ชาวบ้านนิยมปลูกกันได้แก่ ดอกชบาและลิ้นทม ภาพเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการทำงานศิลปะของข้าพเจ้าเพราะทุกภาพล้วนปรากฏซ้ำด้วยรูปทรง ผู้หญิงและดอกไม้ ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อการทำงานศิลปะของตนเอง

ข้าพเจ้าเคยค้นหาอิทธิพลของดอกไม้จากผลงานของศิลปินท่านอื่นทั้งในและต่างประเทศมีภาพของผู้หญิงกับดอกไม้อยู่ไม่น้อยและมักพบมากในประเทศแถบตะวันออก เช่น ภาพเขียนของชาวจีน ญี่ปุ่น เวียดนาม ไทย อินโดนีเซีย ฯลฯ ดังเช่นภาพของศิลปินชาวไทยอย่างอาจารย์ชาติชาย

ปุยเปียผู้เขียนภาพดอกไม้หลายชนิดประกอบใบหน้าตัวเอง ไม่ว่าจะเป็น ดอกปีบ , ดอกกุหลาบ , ดอกบัว ฯลฯ (ภาพที่ 1)

ศิลปิน ชาติชาย ปุยเปีย (2507)
ชื่อภาพ ยิ้มสยาม
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด 240 x 220 เซนติเมตร

ภาพที่ 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำหรับข้าพเจ้า ภาพดอกไม้และผู้หญิงในปี พ.ศ.2543 เป็นภาพแรกที่สืบเนื่องกับข้าพเจ้าให้ ความสนใจของข้าพเจ้าในด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เมืองปัตตานี บวก กับได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย มีสุนทรียภาพที่แตกต่างและเป็น เอกลักษณ์ วิถีชีวิตที่เห็นอย่างชินตา นำไปสู่การคิดงานภาพพิมพ์ในช่วงนั้น (ภาพที่ 2-3)

ภาพที่ 2

ชื่อ ภาพ	วิถีชีวิตชาวบ้าน
ขนาด	24 x 12 เซนติเมตร
เทคนิค	ภาพพิมพ์แกะไม้
ปี	พ.ศ. 2543

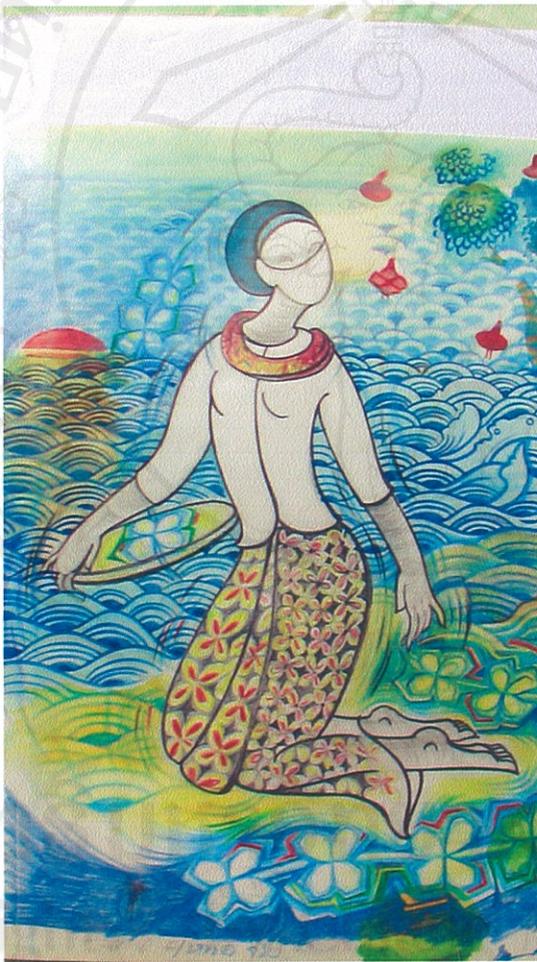

ภาพที่ 3

ชื่อ ภาพ	ผู้หญิงระบำตะลิ่งปี่ต
ขนาด	24 x 12 เซนติเมตร
เทคนิค	ดินสอสี
ปี	พ.ศ. 2544

ภาพผู้หญิงรำพัดเป็นการแสดงการร่ายรำตามจังหวะดนตรีพื้นบ้านท้องถิ่นตามวัฒนธรรมปัตตานี เนื่องจากในช่วงที่ข้าพเจ้าเป็นครูสอนศิลปะและดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน ทั้งในและนอกบ้านด้วยบทบาท ทั้ง ครูและแม่ของลูกในเวลาเดียวกัน

ภาพผู้หญิงและดอกไม้กลายเป็นความเคยชินในการคิดงานศิลปะของข้าพเจ้า ภาพหลังจากนั้นอีกหลายภาพก็เริ่มจากการนึกถึงวิถีชีวิตของผู้หญิงในพื้นที่ (ภาพที่ 4-8)

ภาพที่ 4

ชื่อ ภาพ	ผู้หญิงชายทะเล
ขนาด	24 x 12 เซนติเมตร
เทคนิค	ดินสอสี
ปี	พ.ศ. 2544

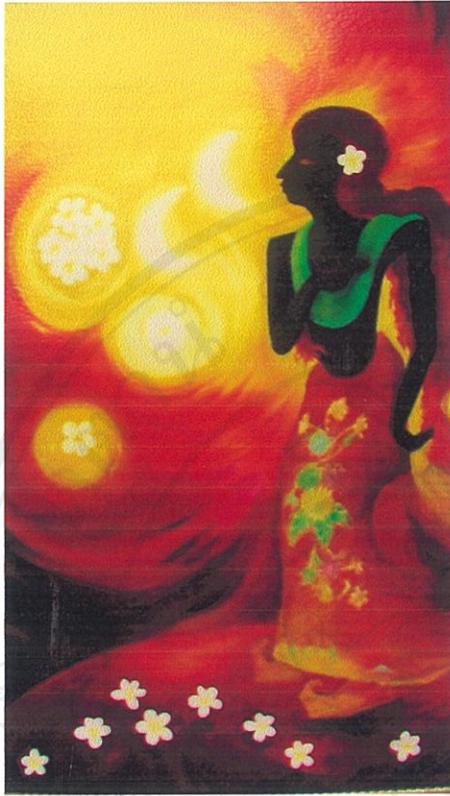
ภาพที่ 5

ชื่อ ภาพ	ผู้หญิง
ขนาด	24 x 12 เซนติเมตร
เทคนิค	ดินสอสี
ปี	พ.ศ. 2545

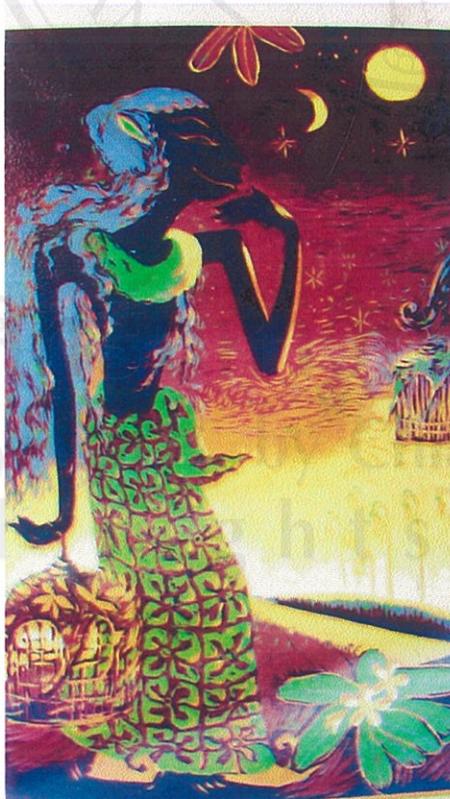
ภาพที่ 6

ชื่อ ภาพ	ผู้หญิงกับอิสระภาพ
ขนาด	35 x 26 เซนติเมตร
เทคนิค	ภาพพิมพ์แกะไม้สีเดียว
ปี	พ.ศ. 2546

ภาพที่ 7

ชื่อ ภาพ ผู้หญิงกับการเดินทาง
 ขนาด 35 x 26 เซนติเมตร
 เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
 ปี พ.ศ. 2546

ภาพที่ 8

ชื่อ ภาพ วิถีชีวิตชาวบ้าน
 ขนาด 55 x 30 เซนติเมตร
 เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้สี
 ปี พ.ศ. 2547

ความบันดาลใจในการทำงานศิลปะของข้าพเจ้ามีที่มาจากดอกไม้ในความทรงจำหลายต่อหลายทีและแต่ละที่ต่างก็ให้แรงบันดาลใจ คือ

- 1 ดอกไม้ในธรรมชาติที่ข้าพเจ้าสัมผัสโดยตรง
- 2 ดอกไม้ในบทเพลง บทกวีและภาพวาด เป็นการสัมผัสการรับรู้จากงานสร้างสรรค์ของศิลปินอื่นๆ

ดอกไม้ทั้ง 2 ส่วนต่างเป็นมูลเหตุในการทำงานชุด “พื้นที่ดอกไม้” ที่รวมเอาความหมาย คุณค่า และความรู้สึกที่ดี เช่น ความสุข ความงาม ความรัก ทั้งในบทเพลง บทกวีและภาพเขียนล้วนเป็นผลความบันดาลใจในการทำงานศิลปะ

ดอกไม้ในเชิงสัญลักษณ์กับบทบาทข้าพเจ้าในฐานะผู้หญิง

การค้นพบดอกไม้ในเชิงสัญลักษณ์ของตนเอง นำไปสู่ที่มาของดอกไม้ในฐานะสัญลักษณ์ของผู้หญิงเริ่มขึ้นในขณะที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท ณ คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

ดอกไม้ในบทบาทของแม่

ข้าพเจ้าได้นำบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นแนวคิดหลัก เนื่องจากได้รับฟังคำแนะนำจากศิลปินหญิงไทยท่านหนึ่งว่า “ให้คิดถึงว่าเรามี ต้นทุนอะไรในชีวิต” ในห้องเรียนระดับปริญญาโท ซึ่งมีเพื่อนร่วมห้องเรียนทั้งหมด 7 คน ข้าพเจ้าทั้งแปลกแยกและห่างไกล ด้วยวัย ซึ่งผ่านการเดินทางมายาวนานกว่าหากจะนับเป็นเวลาและระยะทาง ทั้งยังมีประสบการณ์ตรงและซับซ้อนหลายเรื่องราวตามประสาผู้หญิง

เมื่อเริ่มถามตัวเองว่าเราเป็นอะไร คำตอบขณะนั้น ไม่พ้นสถานภาพ ผู้หญิง ในบทบาทแม่ และครู ที่ทั้งชื่นชอบและชื่นชมดอกไม้ การเห็นดอกไม้ที่มีอยู่ทั่วไปในเชียงใหม่จึงยิ่งขยายโลกแห่งความงดงามประกอบกับการต้องต่อสู้กับบริบทรายล้อมขณะนั้น ดอกไม้เป็นสิ่งเดียวที่สมมุติให้ดูแลจิตใจข้าพเจ้า

นอกจากการเรียนชั้นปริญญาโทแล้วข้าพเจ้ายังต้องมีภาระต้องเลี้ยงดูลูกชายซึ่งย้ายมาศึกษาต่อระดับชั้นประถมปีที่ 5 ที่เชียงใหม่ด้วย ด้วย เรา 2 แม่ลูก เดินทางมาจากบ้านเกิดกว่า 1000 กิโลเมตร มาด้วยใจที่เต็มแน่นด้วยเรื่องราวรอบด้านที่ไม่สามารถกลืนกลายได้ การออกจากพื้นที่เดิมเป็นทางเลือกสำหรับข้าพเจ้าและลูกชายในฐานะผู้ได้รับผลกระทบ โดยตรงและจังหวัดเชียงใหม่คือพื้นที่ใหม่สำหรับการทบทวนชีวิตที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้าหวนคิดถึงวันเวลาเมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว ข้าพเจ้าคือผู้หญิงอุ้มท้องคนหนึ่งซึ่งยื่นรอใส่บาตรหน้าตลาดต้นพยอม จำได้ว่าเป็นช่วงที่อากาศ

หนานมาก 10 ปีผ่านไป เด็กทารกในท้องของข้าพเจ้าออกมาเดินเคียงแม่เตรียมของสำหรับใส่บาตร ในพื้นที่เดิมช่างเป็นสายใยเชื่อม โยงที่มหัศจรรย์เป็นความรู้สึกแสนพิเศษซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง และข้าพเจ้าเชื่อว่าความรู้สึกเช่นนี้มีในเพศแม่ทุกคน

ด้วยคุณค่าในบทบาทแม่ที่ข้าพเจ้าตระหนักเป็นเรื่องที่ดี ข้าพเจ้าวางความหมายของดอกไม้ ซ่อนกับบทบาทนี้

ดอกไม้ในบทบาทของครู

“อุดมคติ หมายถึง จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริงที่มนุษย์ถือว่าเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของตน”

“อุดมการณ์ หมายถึง อุดมคติที่สูงส่งของมนุษย์ให้ พยายามบรรลุถึง”

ข้าพเจ้าเกิดในครอบครัวครู คุณตา แม่ ป้า น้า อาเป็นครู แต่นั่นก็ไม่ใช่เหตุผลทั้งหมดที่ทำให้ข้าพเจ้าเลือกเป็นครู ข้าพเจ้ายังจำภาพดอกมะเขือ หนุ่ยแพรก ดอกเข็ม ดอกกรักที่เด็กนักเรียนในรุ่นนั้นต่างตระเตรียมเพื่อนำไปไหว้ครู นำมาซึ่งความรู้สึกที่ดีสู่ข้าพเจ้าและรู้สึกซาบซึ้งกับการแสดงออกถึงความกตัญญูทิวทัศน์ที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับบรรยากาศที่งดงามดังกล่าว

เมื่อครั้งเรียนอยู่ชั้นประถม ข้าพเจ้ามีความประทับใจครูสอนศิลปะท่านหนึ่งชื่อคุณครูเกษร ท่านใจดีที่สุด เมื่อข้าพเจ้าย้ายมาเรียนมัธยมยังประทับใจครูสอนศิลปะชื่อ คุณครูมาลี ครั้นมีโอกาสเรียนถึงระดับปริญญาตรี ต้องออกฝึกสอนก่อนจบการศึกษา ข้าพเจ้าเลือกลงพื้นที่จังหวัดสุโขทัย คือวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัยประสบการณ์ในครั้งนั้นทำให้ข้าพเจ้าฝันอยากเป็นครูสอนศิลปะ

ข้าพเจ้าคิดว่าสังคมไทยทั้งให้คุณค่าและคาดหวังกับผู้ที่เป็นครูว่าเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความดีงามให้กับเด็กๆและนี่คือเหตุผลที่ข้าพเจ้าตีความความหมายระหว่าง บทบาทความเป็นครูกับดอกไม้ซึ่งบัดนี้คือ สัญลักษณ์แห่งความดีงามในงานศิลปะของข้าพเจ้า

ดอกไม้ในบทบาทของแม่และครูสำหรับข้าพเจ้าเกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกที่ดี ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ที่จะสามารถให้คุณค่ากับบทบาทที่ตนเองถือครอง โดยเฉพาะเป็นบทบาทของ ผู้ให้และสามารถรับความรู้สึกที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลในที่นี้ เช่นระหว่างแม่กับลูก ระหว่างครูกับศิษย์นำมาซึ่งความสุข การอุดมไปด้วย ความรัก ที่ควรจะมีอยู่ในทุกบ้านและทุกห้องเรียน

การส่งต่อสืบเนื่องจากผลงานชุดก่อน

การทำงานศิลปะของข้าพเจ้าเริ่มต้นด้วยมูลเหตุแห่งความเป็นดอกไม้ที่มีอยู่ในธรรมชาติ จากการได้สัมผัสด้วยการมองเห็นด้วยตา นำมาสู่แนวคิดในงาน ดอกไม้ชุดที่ 1 ดังนี้

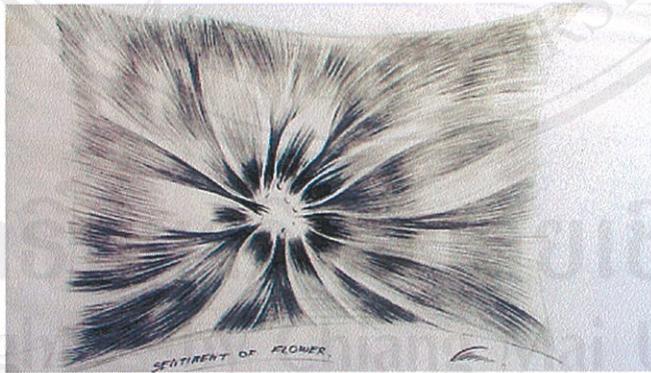
ผลงานชื่อ ดอกไม้ไหว (วิชาสตูดิโอ 1)

แนวความคิด ดอกไม้ในความรู้สึกของข้าพเจ้า เป็นสิ่งพิเศษที่ธรรมชาติมอบให้แก่มวลมนุษย์ งดงาม บอบบาง และอ่อนโยน ข้าพเจ้าชอบมองดอกไม้ ด้วยรู้สึกชื่นชมและขอบคุณ โดยเฉพาะเมื่อมีลมพัด กลีบบางก็ปลิวไหวไปตามจังหวะเหมือนความรู้สึกที่อ่อนไหว และผันแปรต่อสิ่งกระทบจากภายนอก การเคลื่อนไหวของดอกไม้ มองแล้วเกิดความรู้สึก งดงาม เป็นธรรมชาติและมีชีวิต

เทคนิค ภาพพิมพ์โมโนพรีนท์และภาพพิมพ์แกะไม้สี

ประเภท ศิลปะจัดวาง

(ภาพที่ 9 - 12)

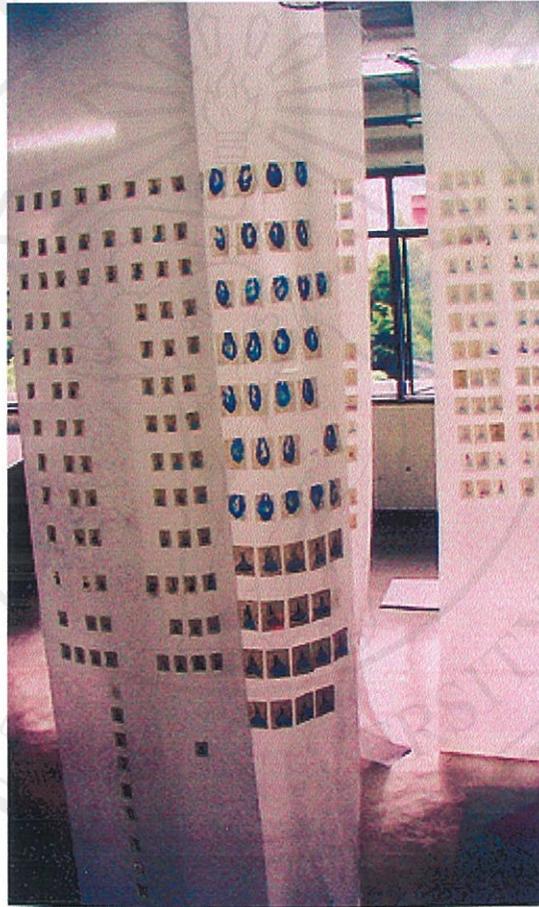
ภาพที่ 9

ภาพที่ 10

ภาพที่ 11

ลิขสิทธิ์ภาพถ่ายโดยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

ภาพที่ 12

All rights reserved

ผลงานชื่อ ดอกไม้ (วิชาสตูดิโอ 2)

แนวความคิด

ดอกไม้ในงานของข้าพเจ้า ณ ขณะนี้มีความหมาย 3 ประการ คือ

- 1 ความสวยงามอ่อนโยนเปรียบเสมือนผู้หญิง
- 2 ดอกไม้ที่เปรียบเสมือนผู้หญิงในบทบาทของแม่
- 3 ดอกไม้ที่เปรียบเสมือนผู้หญิงในบทบาทของครู

ดอกไม้ในงานข้าพเจ้าเป็นสัญลักษณ์ แทนความรู้สึก เพื่อแสดงความเป็นตัวเอง ผู้มี
บทบาทของแม่กับครู

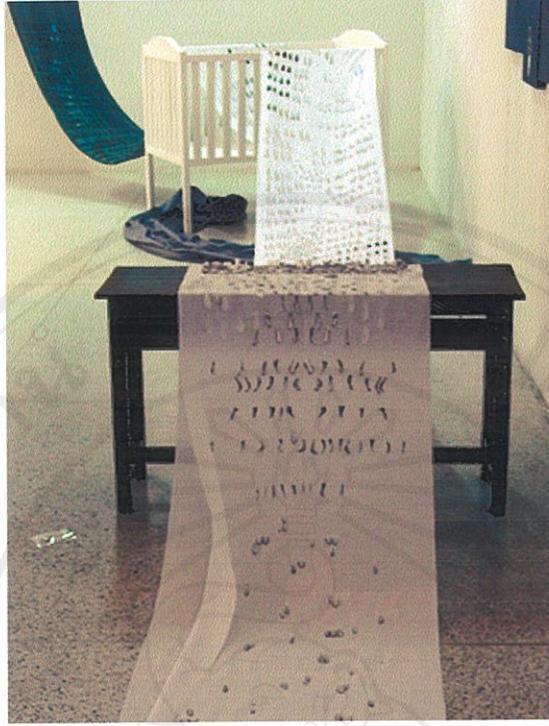
เทคนิค เทคนิคผสม

ประเภท ศิลปะจัดวาง

(ภาพที่ 13 - 16)

ภาพที่ 13

ภาพที่ 14

ภาพที่ 15

ภาพที่ 16

ผลงานชื่อ พื้นที่ดอกไม้ (วิชาโครงการงานศิลปะ)

แนวความคิด

คน เวลา การรับสัมผัสและประสบการณ์เดิมคือโจทย์ที่ข้าพเจ้ากำหนดขึ้นในผลงาน ชุด “พื้นที่ดอกไม้” ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมหนึ่ง ให้เป็นพื้นที่ทางกายภาพที่เต็มไปด้วยดอกไม้ เปิดให้ผู้คนได้เข้าสัมผัส รับรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง ต่อสิ่งกระทบจากภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เทคนิค เทคนิคผสม

ประเภท ศิลปะจัดวาง

(ภาพที่ 17)

ภาพที่ 17

ผลงานชุด “พื้นที่ดอกไม้” (โครงการศิลปะ) เป็นการปล่อยวางจากความเป็นรูปธรรมในบทบาท ที่เคยกล่าวถึง ทั้ง ผู้หญิง แม่ และครู สร้างเฉพาะดอกไม้สีขาวของตนเองด้วยสองมือตามความเห็นที่ **ไม่เป็น** แต่**ทำในสิ่งที่**มีในพื้นที่ทางเดินสาธารณะที่ผู้คนสัญจร ไป มา ภายในบริเวณอาคารชั้น 1 (ทางเดิน)

ข้าพเจ้าทำงานศิลปะว่าด้วยเรื่องดอกไม้ควบคู่กับการศึกษาแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มุ่งหวังเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในจิตใจตนเองและงานศิลปะดอกไม้ทั้ง 3 ชั้นต่างก็ให้เนื้อหาในส่วนของคุณค่า ความงาม

กล่าวได้ว่าผลงานวิทยานิพนธ์ชุดพื้นที่ดอกไม้มีฐานมาจากประสบการณ์ของข้าพเจ้าในส่วนของความสุขวัยเด็กที่อยู่ในความทรงจำเปรียบเสมือนดอกไม้ที่สวยงามจนข้าพเจ้าเปรียบความสุขดังกล่าวกับดอกไม้

นอกจากนี้การที่เติบโตมากับวัฒนธรรมไทยซึ่งให้ความหมายผู้หญิงเทียบเคียงกับดอกไม้ ทั้งโดยนโยบายรัฐ (สมัยหลวงพิบูลย์สงคราม) ตกทอดมาถึง ชื่อผู้หญิง บทเพลง รวมทั้งความบันเทิงอื่นๆ เช่น ภาพวาด บทกวี และการอุปมาอุปไมยบทบาทของข้าพเจ้าในฐานะแม่และครูว่ามีความอ่อนโยน ดีงาม เช่นเดียวกับดอกไม้นำไปสู่การสร้างสรรคผลงานศิลปะในช่วง พ.ศ. 2548 – 2550 ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ในรูปแบบต่างๆมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้ส่งผลต่อแนวคิดในการทำงานศิลปะในชุดวิทยานิพนธ์ ชื่อ “พื้นที่ดอกไม้” ที่อาจอธิบายได้คือพื้นที่แห่งความรู้สึกที่นำมาซึ่งความสงบ ผ่อนคลาย และความรู้สึกที่ดีดังเช่นบทความจากหนังสือ “หากใจเราบางเบาตั้งখনก ” ว่า

“มีสถานที่แสนพิเศษอยู่ในตัวเราทุกคน มันเป็นที่ที่เรารู้สึกปลอดภัย เป็นสถานที่ที่เราพบความสงบได้ จินตนาการถึงสถานที่ที่สมบูรณ์แบบสำหรับตัวเอง มันอาจเป็นที่ไหนก็ได้ ใกล้ทะเลหรือภูเขา ป่าหรือทะเลทราย อาจเป็นสถานที่ที่เราเคยไป หรือเป็นสถานที่ใหม่ในจินตนาการของเราก็ได้เช่นกัน

สร้างสถานที่ในจินตนาการของเราขึ้นมา ที่ซึ่งเรารู้สึกปลอดภัยและรู้สึกดีกับตัวเองที่สุด ที่นี่เป็นสถานที่พิเศษของเราจะไม่มีใครกลายกร้าเข้ามาได้ หากไม่ได้รับคำเชิญจากเรา หรือสถานที่นี้คือสถานที่ที่สงบและผ่อนคลายสำหรับเรา” (พิเชล , 2536)

Copyright by Chiang Mai University
All rights reserved